SVOSK
SUOMEN VESIHUOLTO-OSUUSKUNNAT ry
FINLANDS VATTENFÖRSÖRJNINGSANDELSLAG rf

31.10.2019

Maa- ja metsätalousvaliokunta
MmV@eduskunta.fi

HE 29/2019 vp Hallituksen esitys eduskunnalle valtion talousarvioksi vuodelle 2020

Maa- ja metsätalousvaliokunta tiistai 05.11.2019 klo 10:00 / HE 29/2019 vp / Asiantuntijapyyntö

Viite: 23.10.2019 sähköpostitse saapunut lausuntopyyntönne

Lausunto valtion vuoden 2020 talousarvioesityksestä (HE 29/2019 vp)

Suomen Vesihuolto-osuuskunnat ry (SVOSK) on vesihuolto-osuuskuntia edustava järjestö. Yhdistyksen tarkoituksena on luoda toimivan suomalaisen vesihuollon edistämiseksi edellytyksiä vesiosuuskuntien ja vesiyhtymien kehittymiselle ja toimintaedellytyksille. Tarkoituksena on myös vahvistaa niiden osaamista, edistää niiden yleisiä toimintamahdollisuuksia sekä edistää vesiosuuskuntien, sekä vesialan julkisen ja yksityisen sektorin yhteistyötä.

Eduskunnan maa- ja metsätalousvaliokunta on pyytänyt SVOSK ry:ltä asiantuntijalausuntoa vuoden 2020 talousarvioesityksestä. SVOSK ry kiittää lausuntopyynnöstä ja toteaa kunnioittavasti seuraavaa:

Vesihuolto talousarviossa ja yhteiskunnassa

Talousarviossa ei ole erikseen varattu varoja nimenomaan vesihuoltopalveluiden kehittämiseen tai niiden turvaamiseen. Vesihuolto on sisällytetty osaksi Luonnonvaratalouden kokonaisuutta.

Talousarvioesityksen momentilta 30.40 Luonnonvaratalous, löytyy ainoa maininta vesihuoltopalveluista, kun mainitaan vesihuoltopalveluiden järjestämisen rakennemuutoksesta. Varsinaiset varat, joita voidaan käyttää monen muun toiminnan ohella vesihuollon kehittämiseen sisältyvät momenttiin 30.40.21 Vesivarojen käytön ja hoidon menot. Kaiken yhteiskunnan toiminnan mahdollistava vesihuolto näyttäytyy talousarviossa lähinnä sivumainintana.

Suomessa on tällä hetkellä arviolta 1600 vesihuoltopalvelua tuottavaa organisaatiota, joista noin 1100 on vesihuoltolain tarkoittamia vesihuoltolaitoksia. Suurin osa vesihuoltolaitoksista on vesiosuuskuntia ja vesihuolto-osuuskuntia, joiden toimintaa ja ylläpitoa hoidetaan yleisesti maallikoiden voimin ja talkootyönä.

Haja-asutusalueiden verkostoihin on investoitu viimeisten vuosikymmenten aikana suuria summia, nämä ovat suurelta osin nimenomaan vesiosuuskuntien hallussa. Valtakunnallisen viemäröintiohjelman mukaan pelkästään vuosina 2007-2011 haja-asutusalueen viemäröintiin on annettu MMM:n ja YM:n tukia n 50 miljoonaa euroa. Jos tukiprosentin arvioidaan olleen esimerkiksi 20 %, tarkoittaa se noin 250 miljoonan euron investointeja haja-asutusalueen vesihuoltoon. Jotta myös tämä haja-asutusalueelle rakennettu infra saadaan pysymään toimintakuntoisena tulevaisuudessa, tarvitaan osaamista ja tukea pääasiassa maallikoiden talkoovoimin hoitamien vesihuolto-osuuskuntien tueksi.

Vesihuoltolaitosten määrä – oikea mittari?

Talousarvioesityksessä vesihuoltolaitosten määrä on vesihuoltopalveluiden järjestämisen rakennemuutoksen tunnusluku. Vuoden 2020 tavoitteeksi on asetettu vesihuoltolaitosten määrän lasku. Laitosten määrän väheneminen tarkoittaa käytännössä olemassa olevina laitosten yhdistymisiä tai verkostojen ja toiminnan myyntejä toisille laitoksille. Paine määrän vähentämiseksi kohdistuu erityisesti pienimpien vesihuoltolaitosten joukkoon, johon suuri osa vesiosuuskunnista lukeutuu. Huonosti hallinnoitua, heikossa taloudellisessa tai tekniseltä tilaltaan tuntematonta laitosta ei kukaan halua ottaa vastuulleen.

Suomen Vesihuolto-osuuskunnat ry:n näkemyksen mukaan vesihuoltolaitosten lukumäärän sijaan olennaisempaa olisi tukea vesihuoltolaitosten toimintavarmuuden ja palveluiden laadun kehittämistä. Olennaista on saada ensiksi laitos ”myyntikuntoon”, jotta yhdistymisistä päästään neuvottelemaan ja niitä toteuttamaan. Tukemalla vesihuoltopalveluiden laadun ja toimintavarmuuden kehittämistä erilaisin neuvonta- ja muiden tukitoimien avulla, on mahdollista saada laitostenkin lukumäärä hallitusti laskemaan. Neuvonnan avulla pienissä vesihuoltolaitoksissa voitaisiin tehdä oikeaan tietoon perustuvia ratkaisuja vesihuoltopalveluiden laadun ja toimintavarmuuden parantamiseksi. Tällaista neuvontaa talousarvio on mahdollistamassa maatalousyrittäjille (kohdassa 50 valtioapu maaseudun elinkeinojen kehittämiseen). Tässä tarkoitettuun pienten vesihuoltolaitosten neuvontaa tulisi kohdentaa rahoitusta tai muutoin mahdollistaa vesihuoltoon kohdennetun rahoituksen käyttäminen joustavasti tarpeelliseksi koettuun neuvontaan.

Suomen Vesihuolto-osuuskunnat ry

Vesa Arvonen *Nina Pimiä*

Puheenjohtaja Toiminnanjohtaja